

С.В.Бондар,

заступник директора із виховної роботи, учитель історії Черкаської ЗОШ I-III ступенів №8 Черкаської міської ради

ПЕРШІ УСПІХИ

РОЗРОБКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГРИ З ІСТОРІЇ. 7 КЛАС

Тема. Історія Українського козацтва.

Мета: узагальнення знань учнів з історії українського козацтва, формування навичок вибору правильної відповіді шляхом логічного мислення та, спираючись на набуті знання, виховувати повагу до українських козаків – захисників рідної землі.

Матеріали гри можна використовувати для залікового уроку з теми «Українське козацтво» курсу Історія України – 7 клас.

Правила гри

Гра проводиться на зразок телегри «Перший мільйон». Кількість учасників, які допускаються до відбіркового туру, не обмежується. Учасники пишуть варіанти відповідей на листках і дають помічникам, що фіксують порядок подачі відповідей. Перший, хто подасть правильну відповідь, стає учасником гри.

Завдання кожного туру складається з 15-и запитань. За кожну правильну відповідь учасник отримує 1 бал. Неспалимими сумами є 5 і 10 балів.

Кожен з учасників має право на 3 підказки: «Допомога залу» – можна скористатися колективною допомогою всіх присутніх (проводиться шляхом голосування); «Дзвінок другу» – можна скористатися допомогою будь-якої особи, що перебуває в залі; 50х50 – коли ведучий забирає із завдання 2 неправильні відповіді.

У будь-який момент учасник може зупинити гру, залишивши за собою результати неспалимої суми.

Нагороди та заохочення за перемогу або успіхи на певних етапах можна добирати довільно.

Оформлення приміщення

1. Великий напис: назва гри та тема.
2. Малюнки, що нагадують підказки(великий яскравий плакат).
3. Шкала із вказаними номерами запитань та заробленої суми.

Відбіркові питання

1. Розташувати у хронологічному порядку події, пов'язані із входом українських земель до складу Речі Посполитої.

А. Люблінська унія	Б. 1362
Б. Битва при Синіх Водах	В. 1385
В. Кревська унія	А. 1569
Г. Берестейська унія	Г. 1596

2. Розташувати ці українські князівства за порядком зі Сходу на Захід.

А. Галицько-Волинське	
Б. Київське	
В. Чернігівське	
Г. Подільське	В Б Г А

3. Розташуйте цих київських князів у хронологічному порядку.

А. Ярослав Мудрий	
Б. Ігор Рюрикович	
В. Аскольд	
Г. Володимир Великий	В Б Г А
- І ТУР

1. До складу якої держави входили українські землі наприкінці XI століття?

*А. Литва	В. Річ Посполита
*Б. Польща	Г. Кримське ханство

(Знак * означає, що вказані варіанти зникають при використанні підказки 50х50. Правильні відповіді виділені жирним шрифтом).

2. Як називали місцевість, що розташувалася вниз за течією за Дніпровськими порогами?

*А. Подніпров'я
В. Причорномор'я
Б. Поділля
Г. Запоріжжя

3. Як називалися поселення козаків, огорожені укріпленнями з порубаних колод?

А. Табір
*В. Фортеця
Б. Січ
*Г. Загін

4. Як називалася перша в історії українського козацтва Січ?

А. Запорізька Січ
*В. Нова Січ
*Б. Базавлуцька Січ
*Г. Чортомлицька Січ

5. Хто керував козацьким військом?

А. Гетьман
*В. Осавул
Б. Отаман
*Г. Командир

6. Що ніколи не вживали в їжу українські козаки?

А. Галушки
В. Салат
*Б. Тетеря
*Г. Локшина

7. Який орган Січі вирішував усі важливі справи?

А. Військова рада
*В. Державна Дума
Б. Верховна Рада
*Г. Сенат

8. Яка розвага була особливо улюбленою у козаків?

*А. Гра в шахи
*В. Анекдоти
Б. Покер
Г. Вигадувати прізвиська товаришам

9. У кого з представників козацької старшини символом влади була тростина?

*А. Отаман
В. Суддя
Б. Осавул
*Г. Писар

10. Як офіційно називався кожен козак у Січі?

*А. Товариш солдат
В. Товариш Війська Запорізького
Б. Січовий козак
*Г. Кошовий козак

11. Кому з козацької старшини як знак влади належав пірнач?

А. Полковнику
В. Писарю
*Б. Судді
*Г. Обозному

12. Як сили становили основу запорізького війська?

А. Піхота
*В. Кавалерія
Б. Артилерія
*Г. Військова розвідка

13. Хто з українських гетьманів брав участь у Хотинській битві 1921 р.?

- А. Петро Сагайдачний
- В. Михайло Дорошенко
- *Б. Марко Жмайло
- *Г. Тарас Федорович-Трясило

14. Як називали козацтво, яке перебувало на державній службі у короля Речі Посполитої?

- А. Державне
- В. Реєстрове
- *Б. Королівське
- *Г. Привілейоване

15. Який російський художник присвятив одну із своїх робіт українському козацтву?

- А. Рєпін
- *В. Саврасов
- Б. Васнецов
- *Г. Суріков

II ТУР

1. Як називали місцевість, яку першою почали заселяти козаки?

- *А. Свійське поле
- *В. Оране поле
- Б. Футбольне поле
- Г. Дике поле

2. Як називали козацьке військо?

- А. Армія
- В. Кіш
- *Б. Полк
- *Г. Рух

3. Як називався острів, на якому було засновано першу Запорізьку Січ?

- А. Мала Хортиця
- В. Кодацький
- *Б. Ненаситець
- *Г. Вольний

4. Коли було засновано першу Запорізьку Січ?

- А. 1959 р.
- *В. 1654 р.
- Б. 1556 р.
- *Г. 1494 р.

5. Як називали чуприну над лобом, що була єдиною частиною козацької зачіски?

- А. Оселедець
- *В. Судак
- Б. Кілька
- *Г. Линок

6. Яким століттям датуються перші згадки проукраїнських козаків у писемних джерелах?

- А. Кінець XV століття
- В. 1 половина XV століття
- *Б. 2 половина XIV століття
- *Г. Початок XV століття

7. Як називалися козацькі житла?

- А. Хата
- В. Курінь
- *Б. Палац
- *Г. Сарай

8. Який з перерахованих предметів не відносився до козацьких клейнодів?

- *А. Булава
- В. Бойова шабля
- *Б. Корогви
- Г. Гербова печатка

9. Як називали музикантів-співаків, які часто мешкали у Січі і оспівували походи та подвиги?

- А. Піснярі
- В. Сурмачі
- *Б. Кобзарі *
- Г. Кашовари

10. Які з названих посад не входили до козацької старшини?

- А. Осавул
- *В. Суддя

- *Б. Обозний
- Г. Тлумач

11. Яку швидкість могла набрати козацька «чайка»?

- А. 13-15 км/год.
- В. 18-20 км/год.
- *Б. 8-10 км/год.
- *Г. 20-22 км/год.

12. Як називалася страва з тіста, змішаного з водою і пшоном, яку козаки брали з собою у походи?

- А. Куліш
- *В. Галушки
- Б. Саламаха
- *Г. Затірка

13. Яку заборону ввів Петро Сагайдачний до дисциплінарного кодексу запорізького війська?

- А. Одружуватись
- *В. Залишати територію Січі
- Б. Вживати горілку
- *Г. Привласнювати військову здобич

14. Хто з цих козацьких ватажків брав участь у польсько-шведській війні 1601-1602 рр.?

- А. Самійло Кішка
- *В. Марко Жмайло
- Б. Северин Наливайко
- *Г. Іван Сулима

15. З ким українське козацтво у XVII ст. уклало перший міжнародний договір?

- А. Російський цар Іван IV
- *В. Сигізмунд II
- Б. Кримський хан Шагін Гірей
- *Г. Стефан Баторій

III ТУР

1. Що в перекладі з тюркської мови означає сово «козак»?

- А. Пастух
- *В. Солдат
- Б. Вільний воїн
- *Г. Захисник

2. Як називалися скелі, що виглядали з води та з яких споруджувалися перші козацькі фортеці?

- А. Дніпровські пороги
- *В. Дністровські сіни
- Б. Дунайські східці
- *Г. Бузькі ґанки

3. Як називалися козацькі човни?

- А. Ластівка
- *В. Альбатрос
- Б. Чайка
- *Г. Ворона

4. На що звертали увагу приймаючи у козаки?

- А. Сімейний стан
- *В. Віросповідання
- *Б. Знання мови
- Г. Національність

5. Хто заснував першу запорізьку Січ?

- А. Петро Сагайдачний
- В. Дмитро Вишневецький
- *Б. Богдан Хмельницький
- *Г. Остафій Дашкович

6. Що з елементів одягу ніколи не носили українські козаки?

- *А. Жупан
- *В. Шапка
- Б. Шуба
- Г. Свитка

7. Яка споруда знаходилася в самому центрі майдану посередині січі?

- А. Церква
- *В. Пушкарня

- Б. Канцелярія
*Г. Будинок гетьмана
- 8. Яких шкіл ніколи не існувало в Січі?**
А. Військова
В. Художня
*Б. Музична
*Г. Канцелярська
- 9. Хто з козацьких військових служителів ударами литаври збирав козаків на військову раду?**
А. Пушкар
*В. Тлумач
Б. Довбиш
*Г. Хорунжий
- 10. Що дослівно означає слово «клейноди»?**
А. Коштовності
В. Знаки влади
*Б. Прикраси
*Г. Герб
- 11. Якими з названих видів зброї ніколи не користувалися українські козаки?**
*А. Рушниця
*В. Гармати
Б. Пістолі
Г. Арбалети

- 12. Що козак, ідучи в похід, залишав дома?**
*А. Сокиру
*В. Лопату
Б. Косу
Г. Вила
- 13. Що козаки вважали найбільшим злочином?**
*А. Вбивство друга
*В. Крадіжка
Б. Зрада Батьківщині
Г. Втеча з Січі
- 14. У чому полягала основна реформа, проведена Петром Сагайдачним у запорізькому війську?**
А. Перетворив на регулярну армію
*В. Зменшив кількість війська
Б. Збільшив кількість війська
*Г. Збільшив кількість «чайок»
- 15. Хто з українських істориків залишив наймістовнішу працю з історії українського козацтва?**
А. М. Грушевський
*В. Бантиш-Каменський
*Б. О. Субтельний
Г. Д. Яворницький

М.І. Галушко,

вчитель-логопед закладу дошкільної освіти комбінованого типу (ясла-садок) №35 "Горобинка" Черкаської міської ради

ФОРМУВАННЯ ФОНЕМАТИЧНОГО СПРИЙМАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ ІГРИ ТА ІГРОВІ ВПРАВИ

Фонематичний слух — це здатність людини до розпізнавання мовних звуків, представлених фонемами певної мови. Фонема (грец. «звук») — мінімальна одиниця звукового ладу мови. Вона творить, розділяє і розпізнає морфеми, слова, їхні форми в мовному потоці. Кожна мова має свій набір фонематичних ознак, котрі утворюють звукову структуру мови.

Зауважимо, що слух новонародженої дитини не пристосований до тонкого розрізнення мовних звуків. Ця здатність розвивається протягом першого року життя, якщо з малюком активно спілкуються дорослі, а особливо інтенсивний її розвиток спостерігається у півторарічному віці. На другому році життя розпочинається активне маніпулювання мовними звуками: дитячий лепет набуває абсолютно зрозумілої людської інтонації і виразності. Майже у кожного малюка у двохрічному віці є свої улюблені «слова», які він постійно проспівує, повторює і видозмінює.

Порушення фонематичного слуху у дітей

Сформовані фонематичні процеси у дитини є основою для чіткої звуковимови, правильної побудови складової структури слова, фундаментом для опанування граматичної сторони мовлення, успішного оволодіння процесами письма і читання.

Недостатня сформованість у дитини акустичних образів окремих звуків призводить до того, що вона не може у повній мірі розрізнити фонему за звучанням, а це, в свою чергу, спричиняє заміну одних звуків іншими, тобто як говорять дорослі « у дитини «каша» в роті У деяких дітей артикуляторна база є не повною, адже не сформувались усі потрібні для мовлення

звуки, в інших - сформовані всі артикуляційні позиції, але вони не вміють розрізнити деякі позиції, тобто правильно вибирати потрібний звук. У результаті цього фонему змішуються, одне й те ж слово у мовленні дитини приймає різний звуковий образ. Це називається «змішання» або «взаємозаміна» звуків (фонем). Це порушення необхідно корегувати.

З чого ж потрібно починати розвиток фонематичного слуху ?

Фонематичний слух необхідно розвивати змалечку. Для розвитку слухового сприймання дитини головною умовою є розбірливе чітке мовлення дорослого без «сюсюкання». Правильно сформоване мовлення дорослого – це еталон для дитини. Наспівування малюку колискових, забавлянок розвиватиме його слух. Потрібно дитині читати казки! Читання казки позитивно впливає на фонематичний слух та розвиток мовлення загалом.

Але найголовнішою умовою розвитку дитячого мовлення є гра як основний вид діяльності дитини дошкільного віку. Для дітей - це засіб пізнання оточуючого світу. Дитину спонукають гратись допитливістю і потреба активно діяти. Саме гра збагачує її знаннями, розвиває уміння і навички, пробуджує фантазію, стимулює розвиток мислення. І саме у грі дитина вперше відчуває потребу в досягненні успіху і розуміє, що успіх здебільшого залежить від старання. Гра сприяє становленню усвідомленої пізнавальної мотивації дошкільників.

Ігри, спрямовані на розвиток фонематичного сприймання, сприяють формуванню у дітей направленості на звукову сторону мови, розвивають